Demonstrative Pronouns -İşaret Zamirleri

Tıpkı şahıs zamirlerinde olduğu gibi, işaret zamirlerinde de bazı hallerde isim çekimlerinden farklı eklere dikkat etmek gerekir.

Bunlar gen. sg. *-el,* gen. pl. *-enzan,* dat-lok. sg. *-edani,* dat.lok. pl. *-edaš,* abl. sg.-pl. *-ez* ekleridir.

İşaret zamirlerinin en önemlileri, *kā*- "bu, şu" ve *apā*- "o" dur. *apā*- önceden de belirttiğimiz gibi 3. tekil ve çoğul şahsın, müstakil şahıs zamiri olarak da kullanılmaktadır.

ka- "bu, şu"

	Sg.	Pl.
Nom. comm.	kāš	kē, kuš
Akk. comm.	kun (kān)	kuš / kē
Nom. Akk. N.	kī, kē	kī, kē
Gen.	kēl	kēnzan (kēdaš)
Dat-Lok.	kēdani	kēdaš
Abl.	kēz (kēzza)	kīzza
Intr.	kēt (kēdanda)	-----------------

apa- "o"[1]

	Sg.	Pl.
Nom. comm.	apāš	apē, apuš, apēš
Akk. comm.	apun	apuš
Nom. Akk. N.	apāt	apē
Gen.	apēl	apēnzan (apēdaš)
Dat-Lok.	apēdani	apēdaš
Abl.	apēz	------------
Intr.	apit (apedanda)	apēt

Bu işaret zamirlerine belirli ekler eklenerek "nerede" sorusuna cevap aldığımız **yer zamirleri** türetilmiştir:

ka→ burada

kez→ buradan, bu taraftan

ket → buraya

apeda →oraya

apiya →orada, oradaki, o sırada, o zamanda

---

[1] Bu kısım Ünal ve Friedrich'in gramer kitaplarından karşılaştırmalı olarak yapılmıştır.

apez → oradan, o tarafta

kiššan →bu şekilde, bu tarzda, böyle

"*nu šmaš išhiul kiššan ešdu*" "Sizin için antlaşma bu şekilde/ böyle olsun."

apeniššan →öyle, o şekilde, şöyle

NOT: Ayrıca *ka*- kökünden *kāša* ve *kāšma* "bak!, işte!, gör!" şeklinde iki adet interjektion (ünlem!) türetilmiştir.

NOT: *kiššan* ve *apeniššan* kelimelerinden de "böyle, bu kadar, bu büyüklükte" anlamına gelen iki sıfat yapılmıştır.

kiššan → *kiššawant*-

apeniššan → *apeniššawant*- "bunlar -*nt*- gövdelerine göre çekimlenir.

*Hititçede eksik bir başka zamir daha vardır ve bazı formları eksik olduğu için buna defektif veya anaforik de denir[2].

	Sg.	Pl.
Nom. comm.	aši	e
Akk. comm.	uni	-------
Nom. Akk. N.	eni	-------
Dat-Lok.	edani	edaš
Abl.	ediz	-------

Örnek: *eni kurur* → "o düşman"

uni AWATE^{MEŠ} → "o sözler(i)"

eni DUB.BA → "o tablet"

eni kuit/kue → "o, ki o, …… meselesine gelince"

NOT: Yukarıda verdiğimiz *kiššan* ve *apeniššan* *eni*'den türetilmiştir.

Ayrıca *kiššan* ve *apeniššan*'a analog (benzer, eş) olan, *eniššan* "o şekilde" kelimesi de *eni*'den türetilmiştir.

Enklitik Mülkiyet (İyelik) Zamirleri (Possesive Pronoun)

-mi-	benim
-ti-	senin
-ši-	onun
-šmi-	sizin

[2] Ünal, 2019: 164.; Laroche, 1979: 147 vd..

-šmi-	onların

Sg.

Nom. com.	-miš	-tiš	-šiš	-šmiš	-šmeš
Acc.com.	-min	-tin	-šin	-šmin	-šman
Nom. Akk. n.	-mit	-tit	-šit	-šmet	-šmet
Vok.	-mi	--------	-------	--------	--------
Gen.	-maš	-taš	-šaš	-šmaš	-šmaš
Dat.-Lok.	-mi	-ti	-ši	-šmi	-šmi
Allat.	-ma	-ti	-ši	-šma	-šma
Instr.	-mit	-tit	-šit	-šmit	-šmit

Pl.

Nom. com.	-miš	-teš	-šeš	-šmeš	-šmeš
Acc.com.	-muš	-tuš	-šuš	-šmuš	-šmuš
Nom. Akk. n.	-mit	-tit	-šit	-šmit	-šmit
Gen.	-man	---------	---------	---------	---------
Dat.-Lok.	-maš	-taš	---------	-šmaš	-šmaš

Örnekler:

***zig-a-mu* DINGIR-*YA attaš-miš annaš-miš-a*

"*Ey tanrım sen benim için babam ve annem(sin).*"

***kardiyaš-taš* "senin kalbin"

kardiyaš→ Sg. Gen.

ti→ *taš* →Enk. Poss. Zamir 2.T.Ş. (Gen.)

***kiššari-mi* "elime, elimde"

keššar → "el" *kiššari* → Sg. Dat.-Lok.

mi→ 1.T.Ş. (Gen.)

** *atti-ši* → "onun babasına"

atta- "baba" *atti*→ Sg. Dat-Lok.

ši- 3.T.Ş. (Sg. Dat-Lok.)

**arešmeš →areš / šmeš “sizin arkadaşlarınız”

^{LÚ}ara- “arkadaş” areš “Pl. Nom.com.”

šmeš-“2.Ç.Ş.” (Pl. Nom. com)

***šarhuwanduš*-*šuš* “onların (ana rahmindeki) yavruları”

šarhuwant- “hayvan cenini”

šuš- 3.Ç.Ş. (Pl. Akk.) “onların”